

Väljatöötamiskavatsus

18.09.2026

Täitemenetluse seadustiku täitemenetluse peatamise regulatsiooni muutmine

Käesoleva VTK eesmärk on kooskõlastada täitemenetluse seadustikus (TMS) sätestatud täitemenetluse peatamise regulatsiooni muutmise vajadus. Kehtivas regulatsioonis esineb mitmeid ebaselgusi ja lünkasid seoses täitemenetluse peatamisega ning täpsustamist vajavad täitemenetluse peatamise õiguslikud tagajärjed.

Praktikas peaks käesoleva väljatöötamiskavatsuse tulemusel väljatöötatud lahendustest saama kasu kõik võlgnikud, kelle võlgade suhtes toimub sundtäitmine. Kõige rohkem võidavad aga need maksejõuetud võlgnikud, kes asuvad aktiivselt oma võlgadega tegelema ning läbivad füüsilise isiku maksejõuetusmenetluse. Kavandatavad muudatused loovad paremad eeldused menetluste edukaks läbimiseks.

1. Lahendatav probleem

1.1 Täitemenetluse peatamise alused, kord ja tagajärjed on reguleeritud TMS §-des 46 ja 47. TMS § 46 sätestab täitemenetluse peatamise alused ning TMS § 47 peatamise korra ja tagajärjed, samuti täitemenetluse uuendamise korra. Praktikas on ilmnunud, et TMS §-s 47 sätestatud lakooniline ja üldine regulatsioon ei ole enam piisav ega ajakohane. Mitmed täitemenetluse peatamisega seotud küsimused ja täitemenetluses esinevad olukorrad vajavad seetõttu senisest täpsemat reguleerimist seaduse tasandil.

1.2 Oluliseks kitsaskohaks on kehtiva täitemenetluse peatamise regulatsiooni vähene paindlikkus, kuna täitemenetluse peatamisel on üldjuhul kogu menetlust hõlmav mõju. Täitemenetluse peatamise otsuse tegemisega kaasneb keeld teha edasisi täitetoiminguid. Selline absoluutne mõju ei pruugi aga olla igas olukorras põhjendatud ning võib kaasa tuua sissenõudja õiguste ebaproportsionaalse piiramise.

Näiteks ei ole tingimata põhjendatud kogu täitemenetluse peatamine olukorras, kus vaidlus puudutab üksnes võlgniku sissetuleku arestimise ulatust või lubatavust. Sellisel juhul puudub üldjuhul kaalukas põhjus välistada ka selliste täitetoimingute tegemine, mis ei ole vaidluse esemega seotud, sealhulgas sissenõude pööramine võlgniku muule varale.

TMS ei näe praegu ette piisavalt paindlikku regulatsiooni, mis võimaldaks kohtutäituril või kohtul hinnata peatamise vajalikkust ulatust ning vajaduse korral peatada täitemenetlus üksnes osaliselt, näiteks konkreetse täitetoimingu või kohtutäituri menetlusliku otsuse suhtes.

Sama puudutab ka olukordi, kus nt kohus peab vajalikuks määrata konkreetseid tingimusi, mis peaksid kehtima täitemenetluse peatamise ajal. Näiteks võib olla asjakohane reguleerida eraldi võlgniku vara käsutamist täitemenetluse peatamise ajal, eelkõige pidades silmas näiteks sissetuleku arestimise või arestist vabastamise ulatust. Selleks vajalik paindlikkus käesoleval ajal TMS-i normides puudub.

Praegu ei ole täitemenetluse osalistel võimalik täitemenetluse peatamise tagajärgi sisuliselt mõjutada. Täitemenetluse peatamist on menetluslikult võimalik vaidlustada kas kaebusega kohtutäiturile või määruskaebusega kohtule, kuid TMS-is sätestatud peatamise regulatsioon ja

selle õiguslikud tagajärjed muudavad sellised vaidlused praktikas vähese perspektiiviga. Kuna täitemenetluse peatamise alused võivad esineda igas täitemenetluses, võib põhjendamatult jäik regulatsioon mõjutada tuhandeid menetlusosalisi. Eriti puudutab see sissenõudjaid, kelle õigusi piirab täitemenetluse peatamise absoluutne mõju kõige enam.

1.3 Täpsemat reguleerimist vajab täitemenetluse peatamise mõju võlgniku sissetuleku arestimisele. TMS § 47 kohaselt jäävad enne täitemenetluse peatamist tehtud täitetoimingud jõusse, kuid peatamise ajaks peatub kolmandale isikule edastatud arestimisakti alusel nõude täitmine.

Kehtivast regulatsioonist ei selgu siiski üheselt, milline mõju on täitemenetluse peatamisel sissetuleku arestist tulenevale käsutuspiirangule, kolmanda isiku kinnipidamiskohustusele ning võlgniku õigusele kasutada peatamise ajal tekkivat sissetulekut.

Igal ajal on menetluses ligikaudu 400 000 aktiivset täitemenetlust. Võlgniku nõudeõiguste arestimine on sageli üks tõhusamaid ja mõnel juhul ainus viis sundtäitmisele esitatud nõude rahuldamiseks. Sageli konkureerivad ühe ja sama võlgniku nõudeõiguste ja sissetuleku arestimisel omavahel mitmes täitemenetluses seatud arestid. Seetõttu võib iga ebaselgus või ebatäpsus, mis tuleneb normi puudulikkusest sõnastusest või selge regulatsiooni puudumisest, mõjutada mitut tuhandet täitemenetlust ning tuhandete menetlusosaliste õigusi ja huve.

1.4 Ühtlasi ei anna kehtiv TMS-i regulatsioon selget vastust, millist mõju avaldab ühe nõude arestimise akti alusel toimuva täitemenetluse peatamine teiste sama nõude arestimiseks kolmandale isikule edastatud arestimisaktide täitmisele, mis paiknevad nõuete rahuldamise järjekorras peatatud arestimisaktist tagapool. Loogiliselt peaks kolmas isik sellises olukorras jätkama nende arestimisaktide täitmist, mille alusel toimuvat täitemenetlust ei ole peatatud. Kehtiv regulatsioon ei anna selleks aga selget juhust, mistõttu vajab ka see küsimus täpsemat reguleerimist.

1.5 Täpsustamist vajab ka olukord, kus täitemenetluse peatamise ajal hakkavad omavahel koos toimima või konkureerima erinevatest menetlustest tulenevad võlgniku vara käsutuskeelud ja vara käsutamist reguleerivad põhimõtted. Eelkõige tõusetub see küsimus võlgniku maksejõuetusavalduse (MJA) menetlemise staadiumis.

Füüsilise isiku maksejõuetuse seaduse (FIMS) § 16 lg 3 kohaselt peatab kohus usaldusisiku nimetamisel võlgniku vara suhtes läbiviidava täitemenetluse või muu sundtäitmise raha sissenõudmiseks kuni pankroti väljakuulutamiseni, ümberkujundamiskava kinnitamiseni või menetluse lõppemiseni. FIMS § 15 lg 11 kohaselt on usaldusisikul tema nimetamisest kuni MJA lahendamiseni lisaks FIMS-is sätestatud õigustele ja kohustustele ka kõik seaduses sätestatud ajutise pankrotihalduri õigused ja kohustused. Seega juhul, kui kohus peab vajalikuks kohaldada füüsilisest isikust võlgniku vara suhtes pankrotiseaduse § 20 lg 1 alusel käsutuskeeldu, võimaldatakse kohtumäärusega võlgnikule vara käsutamist seaduses sätestatud ulatuses.

Samal ajal jäävad üldjuhul kehtima ka peatatud täitemenetluses võlgniku varale, sealhulgas sissetulekule, seatud käsutuskeelud ja neist tulenevad vara käsutamise piirangud. Kehtiv regulatsioon ei sätesta aga piisavalt selgelt, kuidas suhestuvad omavahel MJA menetlemise käigus kohtu kohaldatud käsutuspiirangud ning täitemenetluses varem kehtestatud käsutuskeelud ja sissetuleku kasutamist reguleerivad piirangud. Samuti ei ole üheselt

reguleeritud, millised käsutuspiirangud on sellises olukorras esmatähtsad ning millises ulatuses on võlgnikul võimalik oma vara ja sissetulekut kasutada.

Selgete õigusaktidest tulenevate juhiste puudumine viis selleni, et MJA menetlemisel hakati tegema toiminguid, sealhulgas tühistama varem täitemenetluses seatud areste, mis küll soodustasid MJA menetluse edukat läbiviimist, kuid avaldasid samal ajal negatiivset mõju peatatud täitemenetlustele ning võisid halvendada sissenõudjate väljavaateid oma nõuete rahuldamisele.

Aastatel 2023–2025 esitati kohtutele igal aastal ligikaudu 1000 füüsilise isiku maksejõuetusavaldust. Igas sellises menetluses on kaalul võlgniku ning mitme võlausaldaja õigused ja huvid. Regulatsiooni puudused võivad kahjustada nii võlgniku väljavaateid kohustustest vabastamisele eduka maksejõuetusmenetluse tulemusena kui ka võlausaldajate võimalusi saada oma nõuded võlgniku maksejõuetusmenetluses rahuldatud.

1.6 TMS-is vajab täpsustamist ka täitemenetluse peatamise mõju nõude sundtäitmise aegumisele. Kuigi seda küsimust on käsitletud kohtupraktikas, on tegemist täitemenetluse seisukohalt olulise küsimusega, mis peaks olema selgelt ja üheselt reguleeritud seaduses.

1.7 Maksejõuetuse valdkonna kohtunikud juhtisid ühtlasi tähelepanu võimalikule kitsaskohale, mille tõttu võib võlgniku vara pärast tema surma müüa ilma, et tema pärijad oleksid sellest teadlikud. Ka see küsimus vajab lahendamist.

2. Eesmärgid

Käesolevas VTK-s kavandatud muudatuste eesmärk on kujundada tasakaalukas ja kaasaegne täitemenetluse peatamise kord, mis arvestab menetlusosaliste huve ning toimib kooskõlas teiste võlgnevuste lahendamisele suunatud menetlustega.

VTK-s kavandatud lahenduste eesmärk on saavutada järgmised tulemused:

- ühtlustub rakenduspraktika ning sätete kohaldamine muutub selgemaks ja ühetaolisemaks;
- väheneb täitemenetluse peatamisega seotud tõlgendusküsimuste ja vaidluste arv;
- täitemenetluse regulatsiooni paindlikumaks muutmise tulemusena paraneb menetlusosaliste huvide tasakaal;
- kujunevad selged reeglid selle kohta, millal ja millises ulatuses võib täitemenetluse peatada;
- täpsustuvad täitemenetluse peatamise tagajärjed võlgniku vara, sissetuleku ja kontode suhtes;
- ühtlustub võlgniku kohustustest vabastamise menetluses võlgniku sissetulekust kinnipidamiste tegemise praktika.

3. Võimalikud lahendused

3.1. Alternatiivsed lahendused regulatiivsetele meetmetele

Eelnõu VTK ettevalmistamisel kaalutakse tavapäraselt lisaks õiguslikele muudatustele ka mitteregulatiivseid meetmeid, nagu avalikkuse teavitamine, rahastuse suurendamine, olemasoleva olukorra säilitamine ehk muudatustest loobumine, kehtivate sätete parem rakendamine ning muud alternatiivsed lahendused.

Käesoleval juhul ei võimalda alternatiivsed meetmed tuvastatud probleeme siiski piisavalt lahendada.

Avalikkuse teavitamine ei lahenda olukorda, kuna tegemist on äärmiselt spetsiifilise täitemenetluse ja maksejõuetusõiguse valdkonnaga, millega avalikkus üldjuhul kokku ei puutu. Samuti ei ole spetsiifilise regulatsiooni puudulikkus seotud täitemenetluse või maksejõuetuse valdkonna rahastamisega.

Kehtiva korra säilitamisel jäävad eespool kirjeldatud tõlgendus- ja rakendusküsimused lahendamata. Sätete kohaldamine võib jääda ebaselgeks ning menetlusosaliste ja kolmandate isikute halduskoormus püsida suur. Arvestades regulatsiooni rakendajate – kohtutäiturite, kohtunike ja usaldusisikute – rohkust ning normide erinevaid tõlgendusvõimalusi, võtaks rakenduspraktika ühtlustamine ja isikute juhendamine märkimisväärselt aega ning ka sel juhul ei oleks ühtsema praktika kujunemine tagatud. Seni praktika ühtlustamiseks korraldatud ümarlauad ja seminarid on toonud esile olulisi ja püsivaid erinevusi normide tõlgendamises ja rakendamises.

Praegu kehtivate sätete parem rakendamine ei osutunud võimalikuks. Kuigi osa küsimusi on käsitletud kohtupraktikas, ei anna kehtiv regulatsioon kõigis kirjeldatud olukordades piisavalt selgeid ja ühetaolisi juhiseid.

Seetõttu on probleemide lahendamiseks vajalik üle vaadata kehtiv õiguslik kord ning kujundada selgem raamistik ka nende olukordade jaoks, mis ei ole praegu piisavalt reguleeritud.

3.2. Kavandatavad regulatiivsed lahendused

3.2.1 Täitemenetluse osaline peatamine

TMS-i regulatsiooni on kavas täiendada normiga, mis võimaldab peatada täitemenetluse kas osaliselt või täies ulatuses.

Kehtiv TMS-i regulatsioon ei erista täitemenetluse osalist peatamist ja täitemenetluse peatamist täies ulatuses. TMS § 47 sätestab sisuliselt, et täitemenetluse peatamisel teeb kohtutäitur täitemenetluse peatamise otsuse, toimetab selle kätte pooltele ja asjassepuutuvatele kolmandatele isikutele ning peatamise ajal jääb kehtima võlgniku varale seatud käsutuskeeld.

Lisaks on praktikas täitemenetluse peatamist sisustatud selliselt, et täitemenetluse peatamise ajal täitetoiminguid ei tehta, välja arvatud üksikud toimingud, mis peaksid näiteks tagama menetlusosaliste õigusi ning mille puhul ei ole kohane või võimalik oodata täitemenetluse peatamise aluseks olevate asjaolude äralangemiseni.

See kõik viib selleni, et täitemenetluse peatamisel on absoluutne mõju kogu täitemenetlusele, sõltumata peatamise asjaoludest. Samas on teatud juhtudel selline peatamise kõikehõlmav toime ilmselgelt põhjendamatu ning võib piirata sissenõudja õigust saada oma nõue kiiresti ja efektiivselt täidetud.

Näiteks võib tuua kohtutäituri tegevuse vaidlustamise võlgniku sissetuleku arestimisel. Kui võlgnik esitab sellekohase kaebuse, annab TMS § 46 lg 2 p 1 kohtutäiturile õiguse täitemenetluse peatada. Sama kehtib juhul, kui võlgnik vaidlustab hiljem kohtutäituri otsuse kohtus ning palub vaidluse tagamiseks täitemenetluse peatada.

Kohtutäituri otsuse või kohtumääruse alusel peatub vaidluse ajaks kogu täitemenetlus. Samas on ilmne, et võlgnik vaidlustab sellisel juhul konkreetset toimingut, mitte täitemenetluse läbiviimist tervikuna. Sellises olukorras oleks põhjendatud, et kohtutäitur saaks jätkata täitemenetlust näiteks võlgniku muu vara suhtes. Sissetuleku aresti ulatuse üle käiv vaidlus ei peaks peatama kogu menetlust, kui ülejäänud menetlus toimub seaduse raamides.

Sama kehtib ka vastupidise näite puhul. Kui võlgnik seab kahtluse alla näiteks vallasvarale või kinnisvarale sissenõude pööramise õiguspärasuse, ei peaks selline vaidlus automaatselt kaasa tooma täitemenetluse peatumist võlgniku sissetulekule sissenõude pööramise ulatuses.

Nende kitsaskohtade ületamiseks on kavas täiendada TMS-i regulatsiooni normiga, mis võimaldaks kohtutäituril või kohtul peatamise alusest ja vaidluse esemest lähtudes hinnata, millises ulatuses on täitemenetluse peatamine vajalik ja põhjendatud.

Osaline peatamine võib puudutada näiteks konkreetset täitetoimingut, konkreetset vara, sissetulekut või üksnes vaidlusaluse summa sissenõudmist.

Näiteks juhul, kui esitatakse kaebus täitedokumendi puudumise tõttu või hagi sundtäitmise täies ulatuses lubamatuks tunnistamiseks, tuleks eelkõige hinnata, kas täitemenetlus tuleb peatada täies ulatuses. Kohtutäituri tegevuse peale esitatud kaebuse korral, mis puudutab sissetuleku arestimist või võlgniku konkreetse vara arestimist või müügi korraldamist, tuleks hinnata ka seda, kas täitemenetluse peatamine on põhjendatud üksnes osaliselt, mõne konkreetse toimingu suhtes.

Kui võlgnik esitaks näiteks sissenõudja vastu hagi sundtäitmise lubamatuks tunnistamiseks üksnes teatud summa, mitte kogu võlgnevuse ulatuses, saaks kohus peatada täitemenetluse üksnes vaidlusaluse summa sissenõudmise osas. Täitemenetlus saaks seega jätkuda selle võlgnevuse osa suhtes, mida ei ole vaidlustatud.

3.2.2. Täitemenetluse peatamise mõju võlgniku sissetuleku ja konto arestimisele

TMS-i on kavas täiendada normiga, mille kohaselt ei kehti täitemenetluse peatamise ajal võlgniku sissetulekule või muudele sarnastele nõudeõigustele ning kontodele samas menetluses koostatud arestimisaktiga seatud käsutuspiirangud.

TMS § 47 lg 1² sätestab, et täitemenetluse peatamise ajal jäävad püsima võlgniku varale seatud keelumärged. Lisaks sätestab TMS § 47 lg 1, et täitemenetluse peatamise korral jäävad tehtud täitetoimingud jõusse. Seega säilib ka täitemenetluse peatamise ajaks võlgniku sissetulekule ning kontodele sissenõudja kasuks seatud käsutuskeeld.

On selge, et sissetuleku arestimisega kaasnev käsutuskeeld ei ole samastatav tavapärase nõudeõiguse arestimise keeluga kas või seetõttu, et ka käimasoleva täitemenetluse kestel jaguneb võlgniku sissetulek arestitavaks ja mittearestitavaks osaks. Sissenõudja seadusjärgne arestipandiõigus ulatub seega üksnes arestitavale osale ning mittearestitav osa on seadusega tagatud ja kaitstud.

Seoses eeltooduga tekib küsimus, millele kehtiv TMS-i regulatsioon otseselt vastust ei anna: kuidas tuleb täitemenetluse peatamise ajal toimida arestitava sissetulekuga, sealhulgas kontole laekuva sissetulekuga. TMS § 47 lg 1² sätestab, et täitemenetluse peatamise ajaks peatub arestimisakti alusel nõude täitmine.

Praktikas tähendab arestimisakti alusel nõude täitmine kolmanda isiku, sealhulgas krediidi- või makseasutuse jaoks seda, et ta teeb arestimisakti alusel kinnipidamisi, eraldades sissetuleku arestitava osa mittearestitavast osast, ning kannab kinnipeetud summad TMS § 111 alusel kohtutäiturile sissenõudja nõude rahuldamiseks.

Seega peab arestimisakti alusel nõude täitmise peatumine omakorda väljenduma selles, et kolmas isik kinnipidamisi ei tee ega kanna raha kohtutäiturile.

Eeltoodust järeldub, et täitemenetluse peatamise ajal peatub ka võlgniku sissetulekule ja kontodele seatud käsutuspiirangu mõju ning seda piirangut ja kolmanda isiku kinnipidamiskohustust peatamise ajal ei kohaldata. Võlgnikul taastub täitemenetluse peatamise ajaks käsutusõigus kogu sissetuleku ja täies ulatuses ka kontode üle.

Kuigi selline tagajärg on ka praegu kehtivast regulatsioonist ja ilmselt ka praktikast tuletatav, väärib sedavõrd oluline küsimus eraldi normiga reguleerimist, kas või võlgniku õiguste parema kaitse huvides.

3.2.3. Täitemenetluse peatamine mitme konkureeriva täitemenetluse puhul

TMS-i on kavas täiendada regulatsiooniga, mis sätestaks, et kui peatub täitemenetlus, milles edastatud sissetuleku arestimise akt on esimesel järjekohal ning kolmas isik seda täidab, asub kolmas isik kuni täitemenetluse peatumise aluseks olevate asjaolude äralangemiseni täitma järgmisi järjekorras olevaid arestimisakte.

Käesoleva VTK punktis 3.2.2 pakutud lahendus, mille kohaselt taastub täitemenetluse peatamisel võlgniku käsutusõigus tema sissetulekute üle, on siiski õige ainult juhul, kui võlgniku suhtes on algatatud üks täitemenetlus ning see peatatakse.

Olukorras, kus võlgniku suhtes on algatatud mitu täitemenetlust, tähendaks sama reegli rakendamine teiste sissenõudjate õiguste piiramist saada oma nõue rahuldatud võlgniku sissetulekust. Sisuliselt tooks ühe menetluse peatumine kaasa ka teiste menetluste peatumise sissetulekule sissenõude pööramise osas.

Sellistes olukordades on kohane luua menetluslik kord, mille kohaselt asub kolmas isik juhul, kui peatub järjekorras esimese arestimisakti täitmine ning selle aktiga sissetuleku käsutamisele seatud piirangud ja kinnipidamiseks antud korraldused ei kehti, täitma järjekorras järgmist arestimisakti ning lähtub selles aktis kehtestatud piirangutest ja korraldustest.

Peale täitemenetluse peatamise aluste äralangemist ning juhul kui kohtutäitur jätkab selles menetlust – taastub esialgne aktide täitmise järjekord.

Põhimõtteliselt on kolmanda isiku selline kohustus ka praegu loogiliselt tuletatav TMS § 47 lg-st 2 ja § 119 lg-st 1. Õigusselguse ja täitemenetluse parema läbipaistvuse huvides on siiski kohane täiendada TMS-i vastava erinormiga.

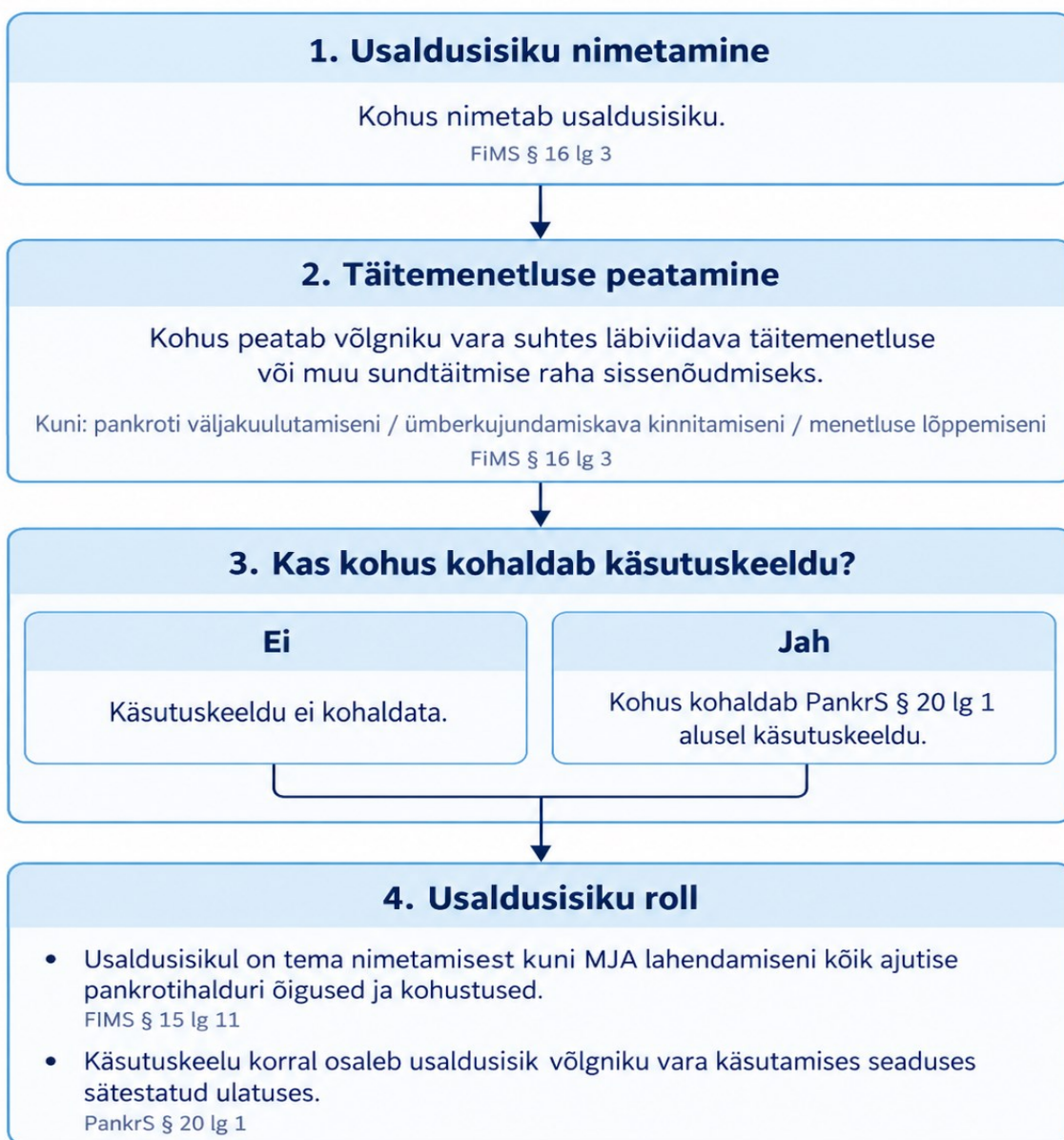
3.2.4. Täitemenetluse peatamine füüsilise isiku MJA menetlemisel

Käesolevas punktis kirjeldatu puhul on tegemist punktis 3.2.2 kavandatud üldreegli erireeglina MJA menetlemisel.

FIMS § 16 lg 3 kohaselt peatab kohus usaldusisiku nimetamisel võlgniku vara suhtes läbiviidava täitemenetluse või muu sundtäitmise raha sissenõudmiseks kuni pankroti väljakuulutamiseni, ümberkujundamiskava kinnitamiseni või menetluse lõppemiseni.

Lisaks võib kohus kohaldada füüsilisest isikust võlgniku vara suhtes pankrotiseaduse (PankrS) § 20 lg 1 alusel käsutuskeeldu, mille tagajärjena osaleb usaldusisik võlgniku vara käsutamises seaduses sätestatud ulatuses. FIMS § 15 lg 11 kohaselt on usaldusisikul tema nimetamisest kuni MJA lahendamiseni lisaks FIMS-is sätestatud õigustele ja kohustustele ka kõik seaduses sätestatud ajutise pankrotihalduri õigused ja kohustused.

Täitemenetluse peatamine MJA menetlemise ajal

Kehtiv regulatsioon ei sätesta piisavalt selgelt, kuidas suhestuvad omavahel MJA menetlemise käigus kohtu kohaldatud käsutuspiirangud ning täitemenetluses varem kehtestatud käsutuskeelud ja sissetuleku kasutamist reguleerivad piirangud. Seetõttu on regulatsiooni rakendamise praktikas tekkinud olukordi, kus täitemenetluses seatud arestid takistasid MJA menetlemist ja võlgnikul MJA menetluse kulude kandmist. Täitemenetluses seatud arestide mõju piiramiseks puudusid omakorda selged õiguslikud alused ja seaduses sätestatud menetluskord.

Kehtiva regulatsiooni rakendamisel kujunev kohtupraktika (vt nt Tartu Ringkonnakohtu 22.05.2025 määrus tsiviilasjas [2-23-14572](#)) näitab, et vähemalt sissetuleku ja muude sarnaste nõudeõiguste ning konto arestimise puhul tuleb senisest selgemalt sisustada FIMS § 16 lg 3 alusel tehtava sundtäitmise peatamise mõju. Samuti tuleb täpsustada täitemenetluses võlgniku varale seatud käsutuskeeldude kehtivust pärast sundtäitmise peatamist MJA menetlemise ajal ja pärast selle avalduse lahendamist. Täiendavalt väärib täpsustamist kohtutäituri poolt täitemenetluses ja kohtu poolt FIMS-i menetluses seatud käsutuskeeldude koostoime või konkurents.

Praktilise olukorra õigusselguse tagamiseks, menetluspraktikate vastuolude ja käsutuskeeldude kokkupõrgete välistamiseks ning FIMS-i menetluste läbipaistvuse ja tõhususe tagamiseks tuleb luua regulatsioon, mis sätestaks, et FIMS § 16 lg 3 alusel tehtud sundtäitmise peatamisel on vähemalt võlgniku sissetuleku ja sarnaste nõudeõiguste ning kontode puhul absoluutne mõju.

See tähendaks, et juhul kui kohus peatab täitemenetluse, jäävad varem täitemenetluses arestimiseks tehtud toimingud küll TMS § 46 lg 1 ja kohtutäituri otsuse alusel kehtima, kuid täitemenetluses seatud võlgniku sissetuleku või muu sarnase nõudeõiguse kasutamise piirangud maksejõuetusavalduse menetlemise ajal ei kehti.

Eelduslikult on füüsilise isiku MJA põhjendatud ning seetõttu algab peagi võlgniku vastu suunatud nõuete kollektiivne menetlus kas pankrotimenetluses, VÜK menetluses või KVM-s. Sellises olukorras on õigustatud üldisest lähenemisest kõrvale kaldumine, mille kohaselt TMS-is sätestatud alustel täitemenetluse peatamisel deponeeritakse peatatud menetluses vahendid konkreetse sissenõudja kasuks.

Isegi juhul, kui MJA menetlus ei ole võlgniku vaatest edukas ning FIMS-i järgseid menetlusi ei algatata, ei ole üksikute sissenõudjate seisukohast tegemist kriitilise olukorraga. MJA menetlemine toimub kiiresti: eelduslikult lahendatakse see paari kuu jooksul. Isegi kui võlgnik saab sellise perioodi jooksul kogu oma sissetuleku enda käsutusse, ei avalda see sissenõudja nõude rahuldamise perspektiivile olulist negatiivset mõju.

MJA menetlemise ajal saab määravaks üksnes kohtu poolt selleks perioodiks määratud käsutuspiirang. Kui kohus otsustab MJA menetlemisel võlgniku varale PankrS § 20 lg 1 järgset käsutuskeeldu mitte kohaldada, saab võlgnik avalduse menetlemise ajaks täieliku käsutusõiguse oma sissetulekute ja sarnaste nõudeõiguste üle.

Sellises olukorras täidaksid kõik võlgniku suhtes kohustatud kolmandad isikud oma kohustusi otse võlgnikule ning võlgnik saaks ise otsustada, kuidas ta kasutab MJA menetlemise ajal oma sissetulekuid. Tuleb eeldada, et võlgnik on avalduse menetlemise ajal motiveeritud suunama vajaliku osa sissetulekust oma minimaalsete vajaduste rahuldamiseks ning ülejäänud osa kas võlausaldajate nõuete rahuldamiseks või näiteks tulevase võlgade ümberkujundamise või kohustustest vabastamise menetluse menetluskulude katteks. Maksejõuetuse valdkonna

kohtunikud on rõhutanud, et MJA menetlemise ajal on oluline, et võlgnik koguks vahendeid, mis on vajalikud maksejõuetusmenetluse finantseerimiseks, näiteks ajutise halduri ülesannetes tegutseva usaldusisiku või VÜK/KVM menetluses tegutseva usaldusisiku töö tasustamiseks. Võlgnikule tuleb anda selle kohta selged juhised ja selgitused.

Kui võlgnik asuks usaldust kuritarvitama ning oma sissetulekuid varjama või kasutama neid viisil, mis seaks kahtluse alla tema heausksuse, võiks see anda kohtule ja usaldusisikule juba selles menetlusstaadiumis aluse hinnata VÜK/KVM menetluse perspektiivikust ning võlgniku võimalikku käitumist nendes menetlustes.

Kui kohus siiski kohaldab võlgniku varale PankrS § 20 lg 1 järgset käsutuskeeldu, asub usaldusisik MJA menetlemise ajal täitma ajutise halduri ülesandeid, mh täitma kohtumäärust, millega on võimaldatud võlgnikul oma sissetulekuid käsutada seaduses sätestatud ulatuses. Ka sellises olukorras jääb kohtu poolt seatud võlgniku sissetuleku käsutamise korra mõju absoluutseks ning sõltumata MJA menetlemise ajaks peatatud täitemenetlustes seatud käsutuskeeldude tingimustest saab võlgnik enda sissetulekuid ja sarnaseid nõudeid käsutada MJA menetluses seatud korra järgi.

Viidatud olukorras tuleb ühtlasi tagada kohtu seatud käsutuskeelu mõju ning käsutuskeeluga kaasnevate usaldusisiku kui vara käsutamise korraldaja ülesannete võimalikult tõhus täitmine. **Selleks kaalutakse FIMS-i täiendamist normiga, mis kohustaks võlgnikku suunama kõik oma sissetulekud ning sarnaste nõudeõiguste alusel laekuvad summad võlgniku enda nimele Eestis krediidi- või makseasutuses avatud kontole.**

Praktilisest küljest allutaks selline muudatus ja tulevane kohustus võlgniku sissetulekud usaldusisiku täielikule kontrollile. Teiselt poolt, kui võlgnik on seni suunanud oma sissetulekuid kontodele, millele sissenõude pööramine oli raskendatud, ning piiranud seejuures tahtlikult või tahtmatult sissenõudjate võimalust saada oma nõudeid rahuldatud, oleks niikuinii oodatav, et võlgnik näitab MJA menetlemise ajal üles heas usus tegutsemist ja valmisolekut teha kohtu või usaldusisikuga koostööd ning teeb oma vara usaldusisikule kättesaadavaks.

Eeltoodu pinnalt on kavas täiendada FIMS-i regulatsiooni normidega, mis reguleeriksid selgemalt FIMS § 16 lg 3 alusel seni menetluses olnud täiteasjade peatamise mõju võlgniku sissetulekute ja kontode käsutamisele. Kokkuvõtvalt sätestaks regulatsioon järgmist:

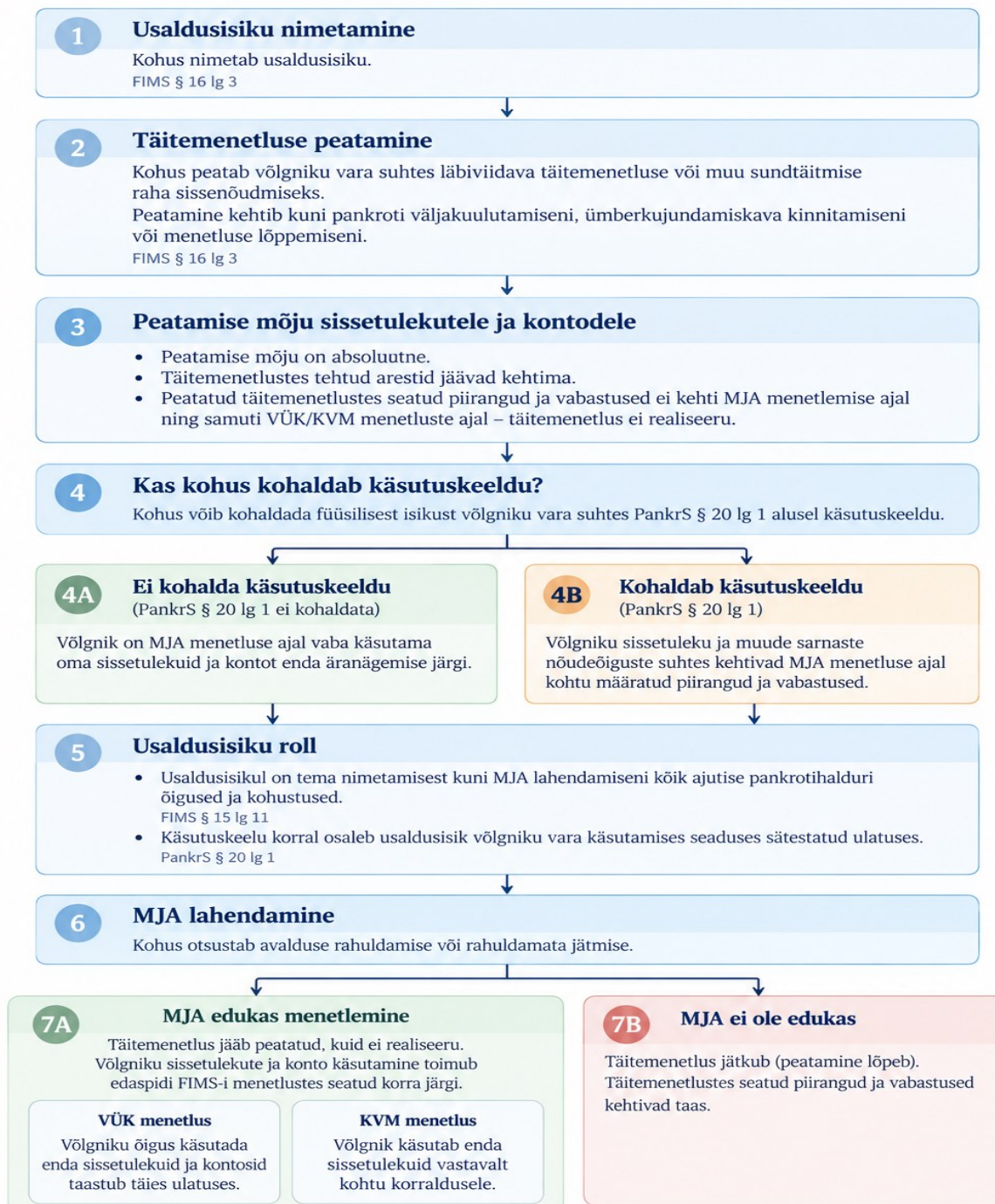
- FIMS § 16 lg 3 alusel peatamise mõju on absoluutne: peatatud täitemenetluste arestid jäävad kehtima, kuid nendes seatud piirangud ja vabastused ei kehti MJA menetlemise ajal;
- kui kohus ei määra võlgniku varale PankrS § 20 lg 1 järgset käsutuskeeldu, on võlgnik MJA menetluse ajal vaba käsutama oma sissetulekuid ja kontot enda äranägemise järgi;
- kui kohus määrab võlgniku varale PankrS § 20 lg 1 järgse käsutuskeelu, kehtivad MJA menetluse ajal võlgniku sissetuleku ja muude sarnaste nõudeõiguste suhtes kohtu määratud piirangud ja vabastused.

Kuna ka MJA lahendamisele järgnevate VÜK/KVM menetluste ajal jäävad peatatud täitemenetlustes tehtud toimingud, sealhulgas sissetulekute ja konto arest, jõusse, kuid ei realiseeru, täpsustatakse õigusselguse huvides, et ka nende menetluste vältel ei kehti peatatud täitemenetlustes seatud arestide piirangud ja vabastused. Võlgniku sissetulekute ja konto käsutamine toimub FIMS-i menetlustes seatud korra järgi.

Peale MJA edukat menetlemist: a) täies ulatuses taastub võlgniku õigus käsutada enda sissetulekuid ja kontosid (VÜK menetluses) või b) võlgnik käsutab enda sissetulekuid vastavalt kohtu korraldusele (KVM-s).

Muudatuste realiseerimisel:

Täitemenetluse pealtamine füüsilise isiku maksejõuetuse avalduse menetlemise ajal ja selle mõju

3.2.5. Täitemenetluse peatamise mõju sundtäitmise aegumisele

TMS-i regulatsiooni on kavas täiendada normiga, mille kohaselt peatub täitmisele esitatud nõude sundtäitmise aegumine ajaks, kui täitemenetlus on peatatud TMS §-de 45 ja 46 alusel või kui kohus on TMS § 45 alusel täitmist pikendanud või ajatanud.

Tsiviilseadustiku üldosa seaduse (TsÜS) § 162 kohaselt peatub aegumine ajaks, mil kohustatud isikul on kokkuleppel õigustatud isikuga ajutiselt õigus keelduda kohustuse täitmisest, eelkõige juhul, kui talle on antud täitmiseks täiendav tähtaeg.

Nõude sundtäitmise aegumise tähtaja kohta on Riigikohus 11.05.2022 lahendi nr 2-21-10665 punktis 12.4 öelnud järgmist: *TsÜS § 162 kohaselt peatub aegumine ajaks, mil kohustatud isikul on kokkuleppel õigustatud isikuga ajutiselt õigus keelduda kohustuse täitmisest, eelkõige, kui talle on antud täitmiseks täiendav tähtaeg. Seega, nt täitemenetluses maksegraafikus kokkuleppimise korral tuleb selle kehtivuse ajal täitemenetlus kas peatada või võimaldada muul viisil maksegraafiku täitmist (nt vabastada arestitud pangakonto aresti alt vms), hoidudes sel ajal ka muudest täitetoimingutest.*

Samuti peatub täitedokumendist tuleneva nõude aegumistähtaeg nt juhul, mil kohus on rakendanud TMS §-s 45 märgitud abinõusid, st täitemenetluse peatanud, täitmise pikendanud või ajatanud.

Riigikohtu kirjeldatud viisil täitemenetluse peatamine on täitemenetluses igapäevane nähtus. Näiteks sõlmitakse täitemenetlustes sageli maksegraafikuid tingimusel, et sissenõudja annab nõusoleku lükata täitetoimingute tegemine edasi ajaks, mil võlgnik täidab maksegraafikut.

Kuna täitemenetluse peatamine avaldab omakorda olulist mõju nõude sundtäitmise aegumisele, on õigusselguse ja täitemenetluse läbipaistvuse huvides kohane täiendada TMS-i vastava selge normiga.

3.2.6. Täitemenetluse peatamine võlgniku surma korral

TMS-i on kavas täiendada sättega, mille kohaselt peatub täitemenetlus alates võlgniku surmast kuni pärimismenetluse või pärandvara inventuuri lõpuni.

Ettepanek lubada täitemenetluse peatamist pärimismenetluse või pärandvara inventuuri läbiviimise ajaks laekus Harju Maakohtu kohtunikelt põhjendusel, et kehtiv regulatsioon võimaldab kohtutäituril müüa surnud võlgniku vara olukorras, kus pärijad ei ole menetluses kaasatud ega pruugi menetluse toimumisest teadlikud olla.

Kehtiva TMS § 16 lg 2 kohaselt määrab kohus sissenõudja avalduse alusel pärijale ajutise esindaja, kui pärast võlgniku surma tuleb pärandvara suhtes jätkuvas täitemenetluses teha toiming, mida muidu tuleks teha võlgniku juuresolekul või millest tuleks võlgnikule teatada, ning pärandit ei ole veel vastu võetud, pärijat ei ole teada või ei ole teada, kas pärija pärandi vastu võtab. Esindajat ei määrata, kui pärandvara valitseb hooldaja või testamenditäitja.

Võib nõustuda, et kehtiv regulatsioon loob teatava võimaluse pöörata sissenõue võlgniku varale nii, et pärijad saavad sellest teada alles tagantjärele. Tegemist ei ole ebaseadusliku tegevusega, kuid see võib vähendada täitemenetluse läbipaistvust.

Kuna kohtunike ettepanekuga võib nõustuda ning ministeeriumil on juba käimasolevas õigusloomes¹ plaanis TMS § 16 loogika ümber kujundada, võib olla põhjendatud näha ette täitemenetluse peatamine ajaks, mil selguvad võlgniku õigusjärglased. Kuna kohtunike välja toodud ohud võivad realiseeruda ka enne pärimismenetluse algatamist, oleks asjakohane peatada täitemenetlus juba võlgniku surmast alates.

4. Uuringud ja kaasatud osapooled

FIMS-i menetluste osas on VTK aluseks kohtupraktika, nt Tartu Ringkonnakohtu 22.05.2025 kohtumäärus tsiviilasjas [2-23-14572](#).

Lisaks käsitleti VTK teemasid Riigikohtu 11.12.2025 korraldatud ümarlaval „Täitemenetluse peatamisega kaasnev füüsilise isiku maksejõuetusmenetluses“. Ümarlaval osalesid krediitiasutuste, Maksu- ja Tolliameti, Justiits- ja Digiministeeriumi, Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja esindajad ning maksejõuetuse valdkonna kohtunikud.

5. Mõju

Täitemenetluse peatamine on menetluslik abinõu, mis võib oluliselt mõjutada nii võlgniku kui ka sissenõudja õigusi ning kohtutäituri, kohtu ja täitemenetlusse kaasatud kolmandate isikute tegevust.

Eestis on igal ajal menetluses ligikaudu 400 000 täiteasja umbes 90 000 võlgniku suhtes, kellest 70 000 on füüsilised ja 20 000 juriidilised isikud. Menetlused on algatatud umbes 20 000 erineva sissenõudja nõuete rahuldamiseks.

Kavandavate muudatuste mõju avaldub eelkõige täitemenetluse läbiviimisele, menetlusosaliste õiguste kaitsele ja õiguselgusele ning kohtutäiturite, kohtute ja kolmandate isikute töökorraldusele. Füüsilise isiku maksejõuetusavalduse menetlemist puudutavad muudatused mõjutavad lisaks usaldusisikuid ning maksejõuetusmenetluse võlausaldajaid. Võlgniku surma korral täitemenetluse peatamist puudutav muudatus mõjutab ka võlgniku pärijaid.

Muudatuste mõju sagedus on üldjuhul piiratud. Kuigi kavandav regulatsioon võib potentsiaalselt puudutada kõiki täitemenetluses osalevaid isikuid, avaldub selle vahetu mõju üksnes nendes menetlustes, kus esineb alus täitemenetluse peatamiseks. Veel kitsam on nende muudatuste kohaldamisala, mis puudutavad täitemenetluse peatamist füüsilise isiku maksejõuetusavalduse menetlemisel või võlgniku surma korral.

Kavandavate muudatuste eesmärk ei ole täitemenetluse peatamise aluseid ulatuslikult laiendada, vaid muuta peatamise ulatus ja õiguslikud tagajärjed senisest selgemaks, paindlikumaks ja paremini etteaimatavaks.

¹ [927 SE](#)

Muudatusest on kokkuvõtvalt mõjutatud järgmised sihtrühmad:

Sihtrühm	Suurus	Avalduv mõju
Võlgnikud	Ligikaudu 90 000 isikut	Tegelik mõju avaldub peatatud täitemenetlustes. Suureneb õigusselgus. Osaline peatamine võimaldab piirata menetlust üksnes vajalikus ulatuses. Selgemaks muutub peatamise mõju sissetulekule, kontole ja maksejõuetusmenetlusele. Suureneb võlgniku omandipõhiõiguse kaitse ning tugevneb õigus tõhusale kohtulikule kaitsele.
Sissenõudjad	Ligikaudu 20 000 isikut	Väheneb kogu menetluse põhjendamatu seiskumise risk. Konkureerivate arestide korral paraneb võimalus jätkata järgmise järjekoha sissenõudja nõude rahuldamist. Sundtäitmise aegumise peatumine kaitseb sissenõudja positsiooni. Suureneb sissenõudja omandipõhiõiguse kaitse ning tugevneb õigus tõhusale kohtulikule kaitsele.
Kohtutäiturid	35	Suureneb kaalutlusruum peatamise ulatuse määramisel, kuid regulatsioon muutub selgemaks. Esialgu võib suureneda põhjendamis- ja selgitamiskoormus.
Kohtud		Tekib selgem õiguslik alus täitemenetluse osaliseks peatamiseks ja peatamise tingimuste määramiseks. Pikemas vaates võib väheneda ebaselgest regulatsioonist tingitud vaidluste arv.
Kolmandad isikud, sh tööandjad ja muud väljamaksete tegijad		Selgemaks muutub, kuidas toimida arestimisaktiga täitemenetluse peatamise ajal ning millal tuleb asuda täitma järjekorras järgmist arestimisakti.
Krediidi- ja makseasutused		Selgemaks muutub konto aresti ja sellest tulenevate käsutuspiirangute toime täitemenetluse peatamise ajal. Võimalik on vajadus kohandada tehnilisi protsesse.
Usaldusisikud	57	Selgemaks muutub täitemenetluses seatud käsutuspiirangute ja MJA menetluses kohaldatavate piirangute omavaheline suhe ning usaldusisiku roll võlgniku sissetuleku käsutamisel.
Võlgniku pärijad		Paraneb võimalus saada enne pärandvaraga seotud täitetoimingute jätkamist menetlusest teada ja oma õigusi teostada.

Mõju võlgnikele

Võlgnike jaoks seisneb kavandatavate muudatuste peamine positiivne mõju õigusselguse ja menetlusliku kaitse suurenemises.

Täitemenetluse osalise peatamise võimalus võimaldab vältida olukordi, kus konkreetse täitetoimingu vaidlustamine toob automaatselt kaasa kogu täitemenetluse peatamise. Võlgniku seisukohast tähendab see samal ajal, et peatamise kaitsev toime seotakse senisest täpsemalt konkreetse vaidluse või peatamise alusega. Kui vaidlus puudutab näiteks üksnes sissetuleku arestimise õiguspärasust, saab peatada sissetulekule sissenõude pööramise, ilma et see tingimata mõjutaks teisi täitetoiminguid.

Selline lahendus muudab menetluse proportsionaalsemaks, kuid võib üksikjuhtudel tähendada ka seda, et võlgniku jaoks on peatamise toime senisest kitsam. Kui kehtiva regulatsiooni järgi võib peatamise tulemuseks olla kogu menetluse faktiline seiskumine, võimaldab kavandatav regulatsioon jätkata neid täitetoiminguid, mida peatamise alus ei puuduta. Võlgniku seisukohast võib see olla ebasoodne, kuid mõju on põhjendatud vajadusega tasakaalustada võlgniku ja sissenõudja huve.

Positiivne mõju avaldub ka sissetuleku ja konto arestimise regulatsiooni täpsustamisel. Võlgnikule muutub senisest paremini etteaimatavaks, millises ulatuses saab ta peatatud täitemenetluse ajal oma sissetulekut ja kontrol olevaid vahendeid kasutada. Regulatsiooni selgus vähendab vajadust küsida kohtutäiturilt täiendavaid selgitusi või vaidlustada praktikat küsimuses, milline toime on menetluse peatamisel varem seatud arestile.

Füüsilise isiku maksejõuetusavalduse menetlemisel parandab kavandatav regulatsioon võlgniku jaoks eelkõige õigusselgust. Täitemenetluses varem seatud käsutuspiirangute ning MJA menetluses kohtu või usaldusisiku määratud vara käsutamise korra omavaheline suhe muutub ühesemaks. See aitab vältida olukorda, kus võlgnikule kohalduvad samaaegselt erinevatest menetlustest tulenevad ning omavahel raskesti ühitatavad piirangud.

Kui MJA menetlemise ajal ei kohaldata võlgniku suhtes pankrotiseadusest tulenevat käsutuskeeldu, võimaldab kavandatav lahendus võlgnikul kasutada, vaatamata peatatud täitemenetluses seatud piirangutele, sissetulekut ja kontrol olevaid vahendeid. See võib parandada võlgniku võimalust katta MJA menetlemise ajal oma igapäevaseid kulutusi ning koguda vahendeid võimaliku järgneva maksejõuetusmenetluse kulude katmiseks. Samas kaasneb sellega vastutus kasutada vara heas usus ning viisil, mis ei kahjusta põhjendamatult võlausaldajate huve.

Võlgniku jaoks võib ebasoodne majanduslik mõju kaasneda sundtäitmise aegumise regulatsiooni täpsustamisega. Kui seaduses sätestatakse selgelt, et nõude sundtäitmise aegumine peatub ajaks, mil täitemenetlus on peatatud, võib nõude sundtäitmise võimalus säilida senisest pikema perioodi vältel. Samas vastab selline tulemus põhimõttele, et sissenõudja ei peaks kaotama nõude sundtäitmise võimalust ajal, mil tal ei ole peatamise tõttu võimalik täitemenetlust jätkata. Kuna kavandatav muudatus lähtub juba kohtupraktikas väljendatud põhimõttest, on muudatuse tegelik mõju olemasoleva õigusliku olukorra muutmisele vähene.

Juhul kui võlgnikke kohustatakse suunama MJA menetlemise ajal ja edaspidi ka FIMS-i kohastes menetlustes oma sissetulekud Eestis krediidi- või makseasutuses avatud kontole, suureneb ajutiselt võlgnike halduskoormus. Seda kasvu tuleb siiski pidada väheseks, kuna see väljendub üksnes ühekordse taotluse esitamises. Muudatus ei puuduta ka kõiki võlgnikke, kuna osa neist kasutab niikuinii enda nimele Eestis avatud kontot.

Kokkuvõttes on mõju võlgnikele valdavalt positiivne õigusselguse ja menetluslike garantiide seisukohast, kuid osalise peatamise ning sundtäitmise aegumise küsimustes võib muudatus teatud juhtudel vähendada võlgniku jaoks kehtivast regulatsioonist tulenevat soodsat faktilist olukorda.

Mõju sissenõudjatele

Sissenõudjate jaoks on olulisim positiivne mõju täitemenetluse peatamise proportsionaalsemaks muutumine. Kui peatamise alus puudutab ainult konkreetset täitetoimingut, vara või osa nõudest, ei pea ülejäänud täitemenetlus automaatselt seiskuma. See võimaldab jätkata nõude rahuldamist selles ulatuses, mida vaidlus või muu peatamise alus ei puuduta.

Oluline positiivne mõju kaasneb ka mitme konkureeriva täitemenetluse korral. Kui järjekorras esimese arestimisakti alusel toimuv täitemenetlus peatatakse, võimaldab kavandatav regulatsioon asuda täitma järgmist arestimisakti. Sellega välditakse olukorda, kus ühe sissenõudja menetluse peatamine takistab põhjendamatult ka teiste sissenõudjate nõuete rahuldamist.

Sissenõudjate õigusi toetab samuti sundtäitmise aegumise regulatsiooni täpsustamine. Sissenõudja ei kannu sellisel juhul aegumisega seotud riski perioodil, mil nõude täitmine on menetluse peatamise tõttu õiguslikult takistatud. Muudatus suurendab nõude sundtäitmise tähtaja arvestamise etteaimatavust.

Võlgniku surma korral kavandatav täitemenetluse peatamine võib sissenõudja jaoks pikendada nõude rahuldamiseks kuluvat aega. Eelkõige võib vara realiseerimine viibida kuni pärijate või pärandvara õigusliku seisundi selgumiseni. Samas suurendab muudatus menetluse õiguskindlust ning vähendab riski, et täitetoiminguid tuleb hiljem pärijate õiguste rikkumise tõttu vaidlustada.

Kokkuvõttes on mõju sissenõudjatele tasakaalustav: ühelt poolt piiratakse teatud olukordades ajutiselt nõude rahuldamist, kuid teisalt välditakse põhjendamatult ulatuslikku täitemenetluse seiskumist ning tugevdatakse sissenõudja õiguskindlust.

Mõju kohtutäituritele

Kohtutäiturite jaoks toob regulatsiooni muutmine kaasa töökorralduslikku lisakoormust. Samas on oodata ka õigusselgusest tulenevat positiivset mõju.

Täitemenetluse osalise peatamise võimalus suurendab kohtutäituri kaalutlusruumi. Kohtutäitur peab senisest enam hindama, millises ulatuses on menetluse peatamine konkreetset juhul põhjendatud ning milliseid täitetoiminguid on võimalik jätkata. See võib suurendada peatamisotsuste põhjendamise vajadust ja esialgu ka menetlusosalistele selgituste andmise koormust. Muudatuste jõustumise järel võib ajutiselt suurened ka vaidluste arv, kui menetlusosalised vaidlustavad täitemenetluse peatamise ulatuse.

Teiselt poolt annab selgem regulatsioon kohtutäiturile konkreetsemad õiguslikud alused olukordade lahendamiseks, mida kehtiv TMS otseselt ei reguleeri. Eelkõige väheneb vajadus tuletada sissetuleku ja konto aresti, konkureerivate arestimisaktide ning peatamise muude tagajärgede lahendusi üldistest normidest.

Mitme konkureeriva täitemenetluse puhul võib uue korra rakendamine nõuda kohtutäiturite vahel ja kolmandate isikutega senisest täpsemat infovahetust selle kohta, millal esimese järjekoha arestimisakti täitmine peatub ja millal tuleb selle täitmist uuendada. Kui vastav infovahetus on võimalik korraldada automatiseeritult, jääb pikaajaline haldus- ja töökoormuse kasv eeldatavasti väheseks.

Võlgniku surma korral võib kohtutäituritele lisanduda kohustus tuvastada peatamise alguse ja lõppemise asjaolud ning jälgida, millal on võimalik menetlust jätkata. Samas annab selge seaduslik peatamisreegel kohtutäiturile kindlama tegevusraamistiku ning vähendab vajadust hinnata igal üksikjuhul, milliseid toiminguid võib enne pärijate selgumist teha.

Kokkuvõttes võib kohtutäiturite töökoormus muudatuste rakendamise algfaasis mõnevõrra suureneda, kuid pikemas vaates peaks täpsem regulatsioon vähendama tõlgendusprobleeme ja muutma peatatud täitemenetluste haldamise ühetaolisemaks.

Mõju kohtutele

Kohtute jaoks avaldub mõju eelkõige täitemenetluse peatamise üle otsustamisel ning füüsilise isiku maksejõuetusavalduse menetlemisel.

Täitemenetluse osalise peatamise võimalus annab kohtule senisest paindlikuma võimaluse kujundada menetluse peatamise ulatus vastavalt vaidluse esemele. Kohus saab vajaduse korral peatada üksnes konkreetse täitetoimingu, vara suhtes läbiviidava täitmise või vaidlusaluse nõudeosa sissenõudmise, selle asemel et peatada kogu täitemenetlus.

Suurema kaalutlusruumiga võib esialgu kaasneda vajadus kujundada kohtupraktika peatamise ulatuse määramise kriteeriumide kohta. Seetõttu ei saa välistada, et regulatsiooni jõustumise järel tekib mõningaid uusi vaidlusi osalise peatamise ulatuse ja tingimuste üle.

Pikemas perspektiivis peaks mõju olema siiski positiivne. Kui seadus sätestab selgemalt peatamise tagajärjed sissetulekule, kontole, konkureerivatele arestidele, aegumisele ja MJA menetlusele, väheneb vajadus lahendada vaidlusi kehtiva regulatsiooni ebaselgusest tulenevate tõlgendusküsimuste üle.

Füüsilise isiku maksejõuetusmenetluses muutub kohtule selgemaks ka see, milline mõju on täitemenetluse peatamisel varem seatud käsutuspiirangutele ning kuidas suhestuvad need kohtu poolt MJA menetluses kohaldatud käsutuskeeluga.

Kokkuvõttes võib mõju kohtute töökoormusele olla lühiajaliselt vähesel määral suurendav, kuid pikemas perspektiivis pigem koormust vähendav.

Mõju kolmandatele isikutele

Muudatused mõjutavad tööandjaid, riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutusi ning teisi isikuid, kes täidavad võlgniku sissetuleku või muu nõude arestimise akti.

Peamine positiivne mõju seisneb õigusselguse suurenemises. Kolmandale isikule muutub senisest selgemaks, kuidas toimida juhul, kui arestimisakti aluseks olev täitemenetlus peatatakse. Kui peatamise ajaks ei kehti arestimisaktist tulenev kinnipidamiskohustus, ei pea kolmas isik tegema võlgniku sissetulekust kinnipidamisi ega kandma raha kohtutäiturile.

Mitme arestimisakti korral kaasneb kolmandale isikule kohustus asuda peatatud esimese järjekoha arestimisakti asemel täitma järjekorras järgmist arestimisakti. Muudatusega luuakse õigusnormides siiski üksnes täiendavat selgust ning aktide täitmise praktiline kord ei muutu. Seega on tegemist suuresti ka praegu kehtivast järjekohasüsteemist tuleneva tegevusega. Selge erinormi kehtestamine vähendab eksimisriski ning vajadust küsida kohtutäiturilt täiendavaid juhiseid. Kui vajalik teabevahetus korraldatakse täitmisregistri või muu elektroonilise lahenduse kaudu, ei ole alust eeldada märkimisväärset pikaajalist halduskoormuse kasvu.

Mõju krediidi- ja makseasutustele

Krediidi- ja makseasutusi mõjutavad eelkõige muudatused, millega täpsustatakse konto aresti ja sellest tulenevate käsutuspiirangute toimet täitemenetluse peatamise ajal.

Positiivne mõju seisneb selles, et seadusest tuleneb senisest selgemalt, millises ulatuses võib võlgnik täitemenetluse peatamise ajal oma kontol olevaid vahendeid kasutada ning millal tuleb peatatud aresti asemel arvestada järgmise järjekoha arestiga.

Muudatuste rakendamine võib sõltuvalt tehnilisest lahendusest eeldada krediidi- ja makseasutuste infosüsteemide või täitmisregistriga toimuva andmevahetuse kohandamist.

Mõju usaldusisikutele ja füüsilise isiku maksejõuetusmenetlusele

Usaldusisikutele avaldub otsene mõju MJA menetlemise ajal. Kavandatav regulatsioon muudab selgemaks täitemenetluses varem seatud käsutuskeeldude ning MJA menetluses kohtu määratud vara käsutamise korra omavahelise suhte.

Kui kohus kohaldab võlgniku varale käsutuskeeldu, saab usaldusisik lähtuda võlgniku sissetuleku ja konto käsutamise korraldamisel MJA menetluses kehtestatud piirangutest, ilma et paralleelselt tuleks arvestada peatatud täitemenetlustes kehtestatud erinevate sissetuleku kasutamise piirangutega. See muudab usaldusisiku tegevuse selgemaks ja toetab võlgniku vara terviklikku käsitlemist maksejõuetusmenetluse eesmärkidest lähtudes.

Võlgnikule kavandatav kohustus suunata sissetulekud ja sarnaste nõudeõiguste alusel laekuvad summad enda nimele Eestis avatud krediidi- või makseasutuse kontole võib suurendada võlgniku kohustusi, kuid lihtsustab usaldusisiku võimalust saada ülevaadet võlgniku rahalisest olukorrast ja kontrollida kohtu määratud käsutuspäringute järgimist.

Kokkuvõttes on mõju usaldusisikutele pigem positiivne, sest erinevatest menetlustest tulenevate käsutuspäringute konkurents väheneb ning vastutus võlgniku vara käsutamise korraldamise eest muutub selgemaks.

Mõju võlgniku pärijatele

Võlgniku surma korral on täitemenetluse peatamise regulatsioonil otsene positiivne mõju pärijate menetluslike õiguste kaitsele.

Täitemenetluse peatamine kuni pärijate või pärandvara õigusliku seisundi selgumiseni vähendab riski, et pärandvara hulka kuuluv vara realiseeritakse enne, kui pärijad on saanud täitemenetlusest teada ja võimaluse oma õigusi teostada. Muudatus suurendab täitemenetluse läbipaistvust ja õiguskindlust nii täite- kui pärimismenetlustes.

Mõju riigieelarvele ja avalikule sektorile

Kavandatavate muudatustega ei kaasne VTK koostamise etapis teadaolevalt olulist otsest mõju riigieelarve tuludele või kuludele.

Mõningane kulu võib kaasneda infosüsteemide, eelkõige täitmisregistri või sellega liidestatud süsteemide kohandamisega juhul, kui täitemenetluse osalise peatamise, arestimisakti täitmise peatamise või konkureerivate arestide haldamiseks on vaja uusi tehnilisi funktsionaalsusi. Muudatustega ei ole ette näha olulist mõju keskkonnale, regionaalarengule ega riigi julgeolekule.

Kokkuvõte

Kavandatavate muudatuste peamine mõju seisneb täitemenetluse peatamise regulatsiooni õigusselguse, paindlikkuse ja proportsionaalsuse suurenemises.

Võlgnike jaoks paraneb võimalus ette näha täitemenetluse peatamise mõju nende varale, sissetulekule ja kontole. Sissenõudjate jaoks väheneb risk, et ühe piiratud vaidluse tõttu peatub põhjendamatult kogu täitemenetlus või ühe sissenõudja menetluse peatamine takistab teiste sissenõudjate nõuete rahuldamist. Kohtutäiturid ja kohtud saavad selgema õigusliku aluse peatamise ulatuse ja tagajärgede määramiseks ning kolmandate isikute jaoks muutuvad arestimisaktide täitmise reeglid paremini etteaimatavaks.

Füüsilise isiku maksejõuetusmenetluses aitab muudatus vältida erinevatest menetlustest tulenevate käsutuspiirangute konkurentsi ning muudab selgemaks kohtu ja usaldusisiku rolli võlgniku sissetuleku ja kontode käsutamise korraldamisel. Võlgniku surma korral tugevneb pärijate menetluslike õiguste kaitse.

Muudatustega võib eelkõige rakendamise algfaasis kaasneda kohtutäituritele, kohtutele ja teatud kolmandatele isikutele mõningane täiendav töö- ja kohanemiskoormus ning võimalik vajadus infosüsteemide arendamiseks. Pikemas perspektiivis on mõju siiski valdavalt positiivne, kuna selgem regulatsioon vähendab tõlgendusprobleeme, võimaldab menetlust peatada üksnes vajalikus ulatuses ning toetab täitemenetluse tõhusamat ja ühetaolisemat läbiviimist.

6. Edasine väljatöötamine

Väljatöötamiskavatsus saadetakse tutvumiseks ja tagasiside andmiseks ministeeriumidele, huvirühmadele, kohtutele, Maksu- ja Tolliametile, Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Kojale, Eesti Advokatuurile, Eesti Võlanõustajate Liidule, MTÜ-le Eesti Võlausaldajate Liit, Maksejõuetuse teenistusele, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Tööandjate Keskliidule ja Eesti Pangaliidule.

Eelnõu saadetakse kooskõlastamiseks huvirühmadele eelduslikult 2027. aasta II poolaastal.

Eelnõu saadetakse Vabariigi Valitsuse istungile eelduslikult 2028. aasta I poolaastal.

Eeldatav muudatuste jõustumise aeg on 2028. aasta. Osa muudatusi võib eeldada täiendava üleminekuperioodi kehtestamist.

Ministeerium ootab tagasisidet kõigi kavandatavate muudatuste kohta ning samuti täiendavaid ettepanekuid täitemenetluse peatamise regulatsiooni muutmiseks küsimustes, mida käesolevas VTK-s ei ole käsitletud.

Ministeerium palub täitmisregistriga liidestatud infosüsteemide omanikel anda tagasisidet selle kohta, milliseid arendusvajadusi nähakse ette seoses VTK-s kavandatud muudatustega ning milline võiks olla nende arenduste orienteeruv maksumus. Kui arendusvajadusi või nende maksumust ei ole VTK põhjal võimalik hinnata, palume see tagasisides samuti välja tuua.

Kooskõlastusringil saadud tagasisidest sõltuvalt korraldab ministeerium vajaduse korral täiendavaid arutelusid huvirühmadega.

Vastutav ministeerium

Justiits- ja Digiministeerium

Vastutavate ametnike nimed ja kontaktandmed

Aleksandr Logussov aleksandr.logussov@justdigi.ee